

МИ I ЗАХІД

(Закінчення).

На кожному кроці націоналісти Місцік, Іоганнес, Масеню підкреслюють пошану й любов татар, узбеків до українських «куркуїв» (треба додати: засталих туди Москвою).

Сьогодні країна червона Амфіонополіса. Сьогодні Україна може відкрити павільйон вікно на Захід і пізнати його духому та матеріальну культуру, пізнати стиль Західу в думанні, творчості й побуті. Різні мисливці фізіко опреслювали суть того, чому називається Захід, Окініцент. Але дві основні речі найбільше впадають в очі в таємницьому духовно-суспільному житті для кожного, що знає Європу. Дій речі, що якраз найближче відрізняє Захід від большевицького Сходу. Це, по-перше, пошанівство людини і, по-друге, рівніння на пайвіце в духовно-матеріальній творчості і побуті.

Людина в Європі — це цінність, а не неподобне число, як в ССР. Одиниця служить національний спільноті не своєю механічно переділеною її функцією, а своїм свободним особистим розвитком, своїм творчим гоном. Сприяння розвиткові індивідуальних цінностей, індивідуальна ініціатива, індивідуальна власність — все ці речі, підкожі чужі большевицькому світові, це і є основа європейської культури та цивілізації.

Так само, як і рівніння на пайвіце. В Європі, зокрема в сьогоднішній Німеччині, держава сприяє тому, щоб суспільство й одиниця хотіли якнайбільше і мали якнайбільше — в духовному й матеріальному відношенні. Один французький філософ висловив це просто: Європа це якнайбільші потреби в усьому. Європейське мистецтво — це змагання за пайвіцу улучшальністю змісту й пайвіцу досконалістю форм. Європейська цивілізація — це технічні досягнення на послугах народу, не добробут, не висока гігієна, не чутливі підконтрольні про матір і дитину. Європейське суспільне життя — це шлях через змагання одинин за пайвіцу — до потужності й блиску нації.

Орієнтація на «тихохочінну Європу» нині для нас не тільки наказ часу, але й реальна можливість. Хвильовизм святкуватиме в нас свою перемогу. Лицем до Західу — це гасло дія!

Я. О.

ДАРДАНЕЛЛИ

З того часу, як Росія стала великою державою біля Чорного моря, себто з того часу, як вона підкорила собі великую Київську державу та розташувалася аж до Кавказу, захоплення Дарданелл було життєвим питанням.

Перебуваючи у чужих руках, Дарданеллами замикали вільний прохід Росії до океану, бо на півночі Росія межує з Білим морем, яке величезними хвильами віддається від океану на протязі довгого часу.

Петро I з початку XVIII століття примусив інші держави дати Росії доступ до Балтійського моря. Петербург став там російським війном у Європу. Але Балтійське море є лише серединне море та ще й добре охоронене.

Завоювання Сибіру дало доступ до Тихого океану. Але між морем та Росією — непрохідний безмежний Сибір. Через це не дивно, що російська зовнішня політика завжди з жадобою дивилася на Дарданеллі. В Дарданеллах вона бачила можливість проникнути та без перешкод на протязі всього року добиратися до Середземного моря, але у відкритий океан. Але Росія не вдалося стати міцною півночю на Дарданеллах, не зважаючи на все спроби це зробити.

В 1856 році на Паризькому конгресі було співерджено не тільки англійській принцесі закриття Дарданелл, але Англія домоглася налагити нейтралізації Чорного моря, бо Росія через невдачу Бірмінгу вийнула цілком знесилена. Цю війну також інші народи повинні були вести в інтересах Англії. Хоча Росія домоглася в 1870 р. скасування нейтралізації Чорного моря, однак, Дарданеллі для неї залишилися за-

критими. Цей закон залишився в силі до світової війни.

У світовій війні Англія, співнезависима Німеччині, зробила Росії поступки — за секретним договором обіцяла Росії після війни Константинополь та Дарданелл. Тоді саме Англія зі збрosoю в руках хотіла примусити Туреччину відкрити Дарданеллі для перевозу союзникам росіянам амуніції та зброї через Чорне море.

Але ця спроба зазнага неудачі зарадики залишій відкриті турецько-німецьких військ, які захищали Дарданеллі проти переважаючих сил англо-французів при величезних втратах для англійців та їх союзників. Дарданеллі залишилися за-

критими. Всі спроби Росії їх відкрити залишилися марніми.

Неїдомо, чи були б виконані з боку англійців обіянки щодо Дарданелл, дані Росії за таємним договором. Большевицька революція в Росії позбавила їх потреби далі говорити про це. Знову Англія була запаслива в тому, щоб зачинити Росію (правильніше кажучи, Советський Союз, до якого вона тільки зараз стається з такими тимчасовими почуттями) у Чорному морі. При цьому Англія зробила крутій поворот. У греко-турецькому мирному договорі в Лозітті, де Англія брала якнайбільшу участь, було вирішено закрити та демілітаризувати Дарданеллі. Большевики пропонували цьому рішення. Але Англія перемогла.

Англія хотіла собі гарантувати можливість завести свої військові кораблі у Чорне море та в разі потреби зробити напад на большевиців без риску бути замкненими в Чорному морі. У відповідь на це большевиці шукали дружби з Туреччиною. Засякі цій дружбі Туреччина після морського договору в Монтре мала змогу закріпити знову Дарданеллі. Англія в цих заходах сильно підтримувала Туреччину, маючи на увазі використання зміщення сил Туреччини, як противагу проти ростучого значення на Середземному морі Італії. Туреччину було оточено хазіном Дарданелл. Що використання військовими кораблями Дарданелл, то було складено воїні умови, які, вступереч Лозітті, надавали большевиців повну волю плавати військовими кораблями, між тим, як інші держави таких прав не мали. Також на випадок війни большевицьким бажанням були зроблені великі поступки в Монtré.

Тепер Британія має знову обіцяла дати большевиців після війни Дарданелл. Тільки забули їх люди дії речі: поперець, переможе лінія Німеччини, а подруге, майданий порядок у Європі встановить Німеччина, і що перед Дарданеллами варте Німецька Військова Влада.

Курт Густав КАФТАН.

НАГОРОДЖЕННЯ ХОРОБРИХ

(182) Фюрер нагородив дубовим листям до лицарського заміщеного хреста капітана Голлоба, командира групи винищувачів, обер-лейтенанта графа Каглемека. Це 38-й і 39-й вояки німецьких збройних сил, які одержали цю нагороду.

Майор Лютцов — найкращий льотчик-винищувач

(186) Після підполковника Мольдера майор Лютцов з першим льотчиком-винищувачем — ван мес пошад 100 повітряних перемог. Ще в Єспанії він з величим успіхом виступав в легіоні «Кондор».

20-річчя румунського короля

(179) 25 жовтня минуло 20 років з дня народження румунського короля Міхайла. Фюрер надіслав йому привітальну телеграму.

ТИЖНЕВИК ВОСНОВНОЇ КНИГИ

(178) Увечір 26 жовтня державний міністр д-р Геббельс відвідав у Веймарі тижневник «Воєнної книжки». Міністр між іншим повідомив, що за останній тиждень, за кількості партії, 6,7 млн. книжок було відправлено у бібліотеки працівників військових частин.

Жиди несуть кару за свої злочини

(180) Маршал Автонеску, у відповідь на протест голови спільноти юдейських громад проти переселення жидів у гетто в Румунії, заявив, що жиди несуть в Європі заслужену кару за свої нечесні злочини.

Італійські жиди позбавлені прав громадянства

(177) За офіційною статистикою число жидів разом з тими, що мали італійське підданство, на 1/VII 1940 р. становило в Італії 45410. 596 з них остаточно позбавлені прав громадянства.

Українка в німецькій пресі

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Українка в німецькій пресі тепер доволі багата, головно в провінційних та також в німецьких заграницьких часописах.

Репортажі з України — це враження, розмови, повідомлення постійних членів працівників дипломатичного корпусу — І так походить з «Берлінер Цайтунг» з 9 вересня згадується, що Росія, засівши місце на Дарданеллах, вітчизні І з позицій на Середземно-

му «Штутгартер Кур'єр» з 4 вересня описаній побут війська в українському селі.

Доказано поданий вигляд української хати враз із великою ліччю, більш якої порівняти з кочергою хінка в депо таємний для тужини епос. Симпатично згадана пасіка, де пасічник у заміну за тютюн ради погостив вояжкам медом у хрижках (шильниках). Українське село привітне й гостинне.

Подібно, але більш проглядно походить з дипломатичного «Парізер Цайтунг» з 5 вересня «Советський рай в Україні» з 5 вересня. У цьому, французькою мовою написаному звіті є цікава паралель советського села Й міста.

«У великий хліборобський крайні селяни є пуждарем, а в державі робітників — робітник, найбільший у селі» — це висновок, що наслухується чужому глядачеві.

Близько цих репортажів стоять статті, що їх можна б назвати психодемографічними студіями над советським життям. Їх питома вага більша від попередніх, тим більше, що автори — це відомі спеціалісти у своїй діяльності. Тому цитуємо їх тут, хоча вони не затаркують спеціально українських справ.

Вільгельм фон Шрам подає в своїй статті «Советський начальник комендант» в «Дійче Альгемайнен Цайтунг» з 5 вересня (передруковано і в інших газетах) сцену військового старшини, який попав у полон.

Мало інтелігентний, без військового знання і духу, склав сумне свідоцтво про провід армії.

По переслуханні його й підлеглих іменем старшина автор приводив до висновку, що, не зважаючи на добре і модерне оброблення та твердість простого вояжа, нема в советській армії справжнього військового духу. Командний склад армії не виріє органічно з цілостю, тільки знищений раз насиливо — потім уже насаджений виключно під кутом партійно-політичних міркувань.

Також цінний для нас другий парис «Советські міста» д-ра Еріха Лоренца, що з'явився 12 вересня у «Берлінер Цайтунг».

Автор пробує на цілісті трьох міст —

Бердичева, Кривого Рогу й Миколаєва — схарактеризувати те, що зв'язане з советською культурою.

Одне — жіздівський, друге —

промисловий центр, а третє — пристань, кожне по-своєму відзначає

зміною від нас прийшли, залишили!». Во, як жалю, «землю Ім зібрали, а асфальт — наївіть коли ви такий дрібний, як у цьому місті над Інгульцем, — не дозволили засипати коріння, щоб ти глини сікли на підліві довге, селянське життя».

Окрему групу українки творить господарські дописи, що їх в останньому часі доволі багато. Один із

їх у берлінському «Дійче Віртшафтсайтунг» з 5 вересня обговорює

чайважливісті копалин та великий промисл України. Висновок статті, що тут саме підстава советського збройового господарства, більше 60% усого советського вугілля та третини залізної руди досі все ще дає Україна. Другий у «Карлського-Ліхтенбергер Нахріхтен» з 17 вересня під заголовком: «Між Дніпром і Волгою» дає господарсько-географічний перегляд цього простору. Окрема увага тут присвячена річковим шляхам сполучення та містам. У третьому оглям, що з'явився 12 вересня у «Штутгартер Кур'єр», під заголовком «Вугілля на півдні стопіття» автор капітан Фірбінгер з'ясовує все вугільне господарство Советського Союзу, в якому передове місце займає Донбас.

Промислові округи Москви, Ленінграда, Ярославля спираються

головно на доставку донецького вугілля й руди, так що по між Москвою й Донбасом є встановлене

транспортне залізничне сполучення,

на шпалтах німецьких часописів.

Подекуди подійними рейкзами. Не зважаючи на величезні поклади вугілля в Кузнецькому басейні, на Аганрою і в Караганді, Донбас є все ж таки власністю вугільною базою європейського ССР.

Варто згадати також потятуку про «Відбудову спорту в Галичині», що й відмінні Макс Б

ІСТОРІЯ Й КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Під таким заголовком появилася у «Бернер Ільзальпбрайтер» із 21 вересня стаття пера д-ра Ілліса Рорбаха, вміщена з нагоди здобуття Києва німецькою армією. Автор дає історичний перегляд українського князівського простору, що під великим князем Володимиром дійшов до підбувального розкішту.

«Що не зовсім власне явине, тому ї як точка політичної й господарської тяготи у східній Європі пересунулася із південного заходу на північ і північний схід. Там, в околицях горишини Волги, Оки й Москви, жили давніше не слов'яни, але фіни. Також назава «Москва» має бути фінського походження й означає «водопій». Однак з причин цього пересунення була, відомо, система підмінної влади та принадлежного простору на численних наслідників Володимира. Через те по-одинокі князівства слабли все більше й князівський князь не міг вдергати новаги й силами великої князя престолу. Все це пересунулося до Суздаля, а потім до Володимира, на схід від теперинньої Москви. Сузальський князь Андрій Боголюбський (1157—1174) прийняв титул великого князя і зумів його зберегти. Тут відбувся той самий процес, що в Німеччині на схід від Ельби, де на склонів слов'янських земель поставали більші державницькі органи з міцінським князівською владою, після заходів на півдні держави. Сильний слов'янський наплив на фінські місця скрізь силу осілих тут князів, а ті знов оселивали тут радо переселенців. Нова парод-

ність, що тут поставала, різнилася від первісної слов'янської і сильно просікала фінською кров'ю. Це й є пралочин різноманітності українського й московського народу. Далі д-р Рорбах подає короткий історичний огляд українських земель, спинуючись особливо над добою галицько-волинського князівства під Романовичами. Доведено обговорює також козаччину, що зникла реформою Катерини II. Цікаво прочитати, що

«в 1791 р. підіграв ще раз двериганський провідник граф Калінік, як потайний висланник, до Берліна, щоб розійтися тут, чи на вінниці війти вже до Пруссії та Москівщину Україна могла б числитися на онуку короля Фрідріха Вільгельма II й на потомку при відьманії спід московського підніту. Відповідь зустрічала: покинуто король живе в мітрі з Москівшиною, а коли вибухла війна, то не вже співала України так поспішати, щоб дистанцію пруєжку допомогу!»

Взагалі, на думку автора, московський уряд добавчугав в Україні все вонише несподівано.

«Із найбільшим несподіваним стежили за зміщенням українського елементу в Галичині. У світовій війні було прилуччено Галичину до Росії один з найважливіших воєнних завдань. Українці мають підконтрольні, зовсім відрубовані від московського народу, після почуттяння й культури. У них є власна література, поважна усна словесність, до москалів ставляться з духовною вищістю та більш об'єднані з заходом».

ПОДБАТИ ПРО УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВНИК

За советського пригноблення, як відомо, робилося все, щоб фактично чого не зробити на користь українського народу, на піднесення і розвиток його культури.

Усім відома, наприклад, обурлива справа з українськими словниками. Совети не спромоглися за двадцять три роки видати юдиного українсько-німецького або німецько-українського словника. Ця прогалина сьогодні гостро відчувається.

Ів. БІЛЕНКО.

СУЧASNІ УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ КІЄВА

Багатьом видатним українським композиторам почасто залинилися в рідному Києві. Жидо-большевики, почувавши свою неминучу загибель і усвідомлюючи величезну вагу мистецтва, до останніх днів свого кризового панування, всіляко намагалися, тід нечуванним примусом вивезти на Москівщину всіх наших українських мистців.

В Києві серед інших мистців залишилось близько 15 українських композиторів, серед яких чимало видатних відомих майстрів звуку, талановитих композиторів, як проф. В. Г. Івановський, проф. В. В. Грудін, Н. Наделенко, П. Гауніков, композитор-піаніст А. Корольков, М. Ф. Чедзведський, Г. Лапінський та інші.

Проте, що робилося в спілці композиторів за большевиків, розповідають самі члени цієї формально «української спілки». Їхні розповіді показують самі члені цієї формально «української спілки». Їхні розповіді показують самі члені цієї формально «української спілки», які тримали їх в страшніх лабірінтах, створювали жахливі умови для творчої роботи, заставляли творити під страшнім примусом, ігнорували всяку цінну ініціативу українського композитора, ігнорували його творчість. Тільки формально було відмінено спілки «обирались» з ук-

раїнських видатних композиторів, але це керівництво не мало ніякої ваги в сінці. Всі питання структури спілки, її робота і навіть питання, які стосувалися творчих процесів, рішав комуніст Стругицький, жидівський запородичець, який нічого спільногого з музикою не мав. І цей, так званий, «рг-секретар» буквально тероризував українських композиторів. Другим таким «стювом» в спілці був агент НКВД — юд Брескін, він відав питаннями «виховання», політмасової роботи тощо, від цього не мали порятунку наїтися такі заслужені мистці, як Верниківський, Ревуцький та інші.

Серед композиторів «олімпійців» відзначався Гозенін М., який в спілці завідував творчою секцією, вважав себе чи не єдиним на Україні композитором-піаністом, крім роботи в спілці та консерваторії мав ще поїздку «монополію» в російській драмі (де брат його А. Гозенін завідував літністю) — тут М. Гозенін одержував тисячні гонорари щомісяця, також як гонорари одержували інші жидівські композитори, так звані, «музикоформіловачі» в драматичних театрах, різni віленські, Сандлері, Прусли, українським же композиторам шлях до цієї роботи

, ПОЛК, ЯКИМ КОМАНДУВАВ ТОВ. ІГОРЕВ...“

У цих записах немає жодного слова вигадки. Це — точний запис різних типових прикладів «діяльності» багатьох советських «керівників». Своєрідна гумористична колекція «своягусість». Власне, гумористично в повному розумінні цього слова й називати вважаю: адже, від «державної мудрості» тих людей залишили життя й смерть мільйонів.

Легкі факти ще раз нагадують стару життєву істину:

— Дійсність буває фантастичною за найдикішу вигадку!

**

Редактор дніпропетровської обласної газети «Зоря» в липні 1937 року цілій тиждень не піднімався десь готові до друку «Літературну сторінку», бо хотів підкріпити, чи немає серед авторів, прізвища яких згадувалися в «сторінці», тих людей, яких реєструвало НКВД. До числа тих, кого треба перевірити, редактор записав: Вольфганга фон Гете (півторюю Вольфганга фон Гете).

**

20 липня 1937 року. Просторий будинок в районному центрі. Тут живе «народний обранець», депутат Верховного Собру ССР. В хаті відчувається, що хазін уміє як сід відірвати депутатську тисячу карбованців щомісяця «за представництво».

— А чому у вас на рушниках скательниках все різні ініціали: «МС», «MR», «MP»? — питаемо

депутата.

— Як чому? Щоб знати було, чи це речі... Наприклад, МС — моя скательница, MR — мій рушник, MP — мій простирадло, MN — моя на-воловка...

**

Керівник обласного відділу місцевої промисловості підписував копію одного важливого документа. Раніше він зауважив, що на оригіналі печатка була з пізлямого. Керівник скочив перо, намалював на копії підгіність печатки, приврів до неї точно таку ж пізляму, як і на оригіналі, і розмісти підписався:

— З оригіналом згідно. ІВАН СОЛОВЕЙ.

**

З львівських телефонних розмов листопада 1939 року:

— Алло! Це інформаційне бюро? Чи не скажете номера обладнання в співаках мистецтв? Що? Це начальник телефонної станції? Відбачте,

Центральна частина собору багато одобренна мозаїкою, що виматаває майстерності, хисту і воні, але во-

на може дуже довго зберігати свою красу. Це ми бачимо сьогодні. Частина стін покрита фресками. Фарби вакладають на мокру основу, яка, висихаючи, з ходом часу міні-

яється. А ось звіт про цю демонстрацію, писаний головою міської ради Бесарабом (ортографія зберігася):

— Торжество було неописувеме. Проходи між трибунахами були відкриті активною участю і дружно кричали «ура».

Коли по мікрофону виступив голова міськради, усі затихли дух.

Після параду трунди довго не виходили від трибуни. Туки повільно зійшли діти, які намагались промовити торжество і приймати парад.

В день свята добре поправляла міліція.

**

Приміщення обласного радіокомунітету. З кімнати цензора виходить жінка. Він роздратовано звертається до редактора:

— І коли вже наші працівники починають шректи писати називи військових частин!

І показує на випадку статті «Слово о полку Ігоревім». Виправлено ж так:

...полку, яким командує товдієрин Ігорев.

Коментарі, як кажуть, зайві.

«Товарини Ігореві», які командували полками й державою, називають полками та державою, називають «докомандували».

М. ШПОЛЯНСЬКИЙ

Софіївський собор

Наша столиця має багато надзвичайно цінних з художнього та історичного боку пам'ятників, відомих сьомою світовою. Одні з них слід піднести від Дніпра, виблакнувши хрестами та куполами, — це Софія. Ще в XI столітті, коли на українську землю сунули варварські племена, які розкидали свої голови об мури Києва, було її засновано.

В цей час на розвинутій культурно й економічно українські землі з південного сходу сунули племені, але князь Ярослав із своєю другиною інгерит розбив їх. Так сталося і в 1036 році: коли чисельному ворогові вдалося прорватися до Києва, Ярослав досягав фундамент майбутньої Софії. А згодом вона була добудована країнами майстрами будівничої і художньо-созdobлюваної споруди.

Центральна частина собору багато одобренна мозаїкою, що виматаває майстерності, хисту і воні, але во-

на часті на тексти Т. Шевченка, І. Франка заважає на високому художньому рівні. Немає сумніву, що вінні лірична творчість славних українських поетів, як і Л. Українки, Олеся, Самійленка, в особі композитора Грушіна пайде тільки музичне тлумачення. Зараз композитор працює над другою симфонією, яка за задумом має бути співзвучною початкові нового вільного життя.

До майже певідомих за багатьох композиторів належить М. Ф. Нелівський. В свій час член музичного спілкування проф. В. Г. Івановському, автором цінних музично-педагогічних робіт великої кількості художніх музичних творів. Мрія про-

від майбутнє нашого народу, здійснення якого частково ми на сьогодні маємо.

Серед композиторів, які належать до старої генерації, в Києві почастіше залишились відомому музичному ділчеві проф. В. Г. Івановському, автором цінних музично-педагогічних робіт великої кількості художніх музичних творів. Мрія про-

від майбутнє нашого народу, здійснення якого частково ми на сьогодні маємо.

Справжній український композитор І. Т. Глухова тісно пов'язана з народністю українською піснею. Всі його велики твори просякнуті українським фольклором. Романська творчість композитора базується на творчості великого Т. Г. Шевченка та І. Франка. В творчих залимах композитора створити український національний балет.

Творчість українського композитора І. Т. Глухова тісно пов'язана з народністю українською піснею. Всі його велики твори просякнуті українським фольклором. Романська творчість композитора базується на творчості великого Т. Г. Шевченка та І. Франка. В творчих залимах композитора створити український національний балет.

